

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ Ν.Γ.Λ.
ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2021**

**Συντονίστρια: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ
Υπεύθυνη καθηγήτρια: ΜΑΡΙΑ ΠΗΓΟΥΝΑΚΗ**

A. Η έννοια της αλλοτρίωσης περιλαμβάνει τρεις μορφές, σύμφωνα με το κείμενο. Συγκεκριμένα, πρώτο πεδίο αλλοτρίωσης αναφέρεται η απομάκρυνση από τη φύση, η οποία αναδεικνύεται από την κλιματική αλλαγή, τη μόλυνση του περιβάλλοντος και συγχρόνως την ωφελμιστική και απαξιωτική αντιμετώπισή της από τον άνθρωπο. Επίσης, η δουλική προσκόλληση του ατόμου στην τεχνολογία αποτελεί άλλη μορφή αλλοτρίωσης και τέλος, η αποξένωση του ανθρώπου από τους συνανθρώπους του, τους οποίους μάλιστα αντιμετωπίζει ως εχθρούς.

(71 λέξεις)

B1. Στη συγκεκριμένη παράγραφο ο συγγραφέας με τη θεματική πρόταση «Η τεχνολογία..... αλλοτρίωσης» εισάγει τον ισχυρισμό του, ότι δηλαδή η τεχνολογία είναι πεδίο αλλοτρίωσης του ατόμου. Στηρίζοντας τον ισχυρισμό του, παραθέτει μία κυριολεκτική αναλογία που εξέφρασε ο Έριχ Φρομ, ο οποίος αντιμετωπίζεται ως αυθεντία, λέγοντας πως οι σύγχρονοι άνθρωποι μοιάζουμε με τους ειδωλολάτρες Ισραηλίτες, μόνο που εμείς αντί για χρυσό μοσχάρι φτιάξαμε και προσκυνάμε την τεχνολογία. Με έναν αναλυτικό ορισμό, κάνοντας επίκληση στη λογική του αναγνώστη, παρουσιάζει την αλλοτρίωση (οριστέα έννοια = αλλοτρίωση, γένος = μετάθεση ιδιοτήτων, ειδοποιός διαφορά = αποτέλεσμα, η θεοποίηση της τεχνολογίας) και επεξηγεί το περιεχόμενο της έννοιας μέσα σε παρενθέσεις. Η παραγωγική συλλογιστική πορεία της παραγράφου (όπου ξεκινά με την παρουσίαση του ισχυρισμού του για να καταλήξει σε ένα αποτέλεσμά του) οργανώνει με σαφήνεια τη σκέψη του συγγραφέα. Με γλωσσική επιλογή το τρίτο ενικό πρόσωπο (έχει αναλυθεί, αφήνει, έχει ξεχαστεί), θέτει τον ισχυρισμό του με αντικειμενικότητα και με το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο (όταν νιώθουμε, όταν αντιμετωπίζουμε, να συνδέσουμε) τον ανάγει σε συλλογικό πρόβλημα, βάζοντας τον αναγνώστη στη διαδικασία να συνειδητοποιήσει και να κατανοήσει τη συγκεκριμένη μορφή αλλοτρίωσης.

B2. Ο σκοπός του συγγραφέα στο κείμενο 1 είναι να πείσει τον αναγνώστη προβληματίζοντάς τον για το «Τι είναι αυτό που μας τρώει», όπως αναφέρεται ήδη στον τίτλο του κειμένου. Η παρουσίαση της αλλοτρίωσης μέσα από ορισμούς αποτελεί κειμενικό δείκτη (ένας μεταφορικός ορισμός στην πρώτη παράγραφο, όπου παρουσιάζεται η αλλοτρίωση ως Λερναία Ύδρα και ένας αναλυτικός ορισμός στην πέμπτη

παράγραφο). Επίσης, η διαίρεση της έννοιας σε μορφές, ως προς τη φύση, την τεχνολογία, τον συνάνθρωπο, οριοθετεί την έννοια της αλλοτρίωσης. Η αναφορά στις αυθεντίες του Ένγκελς και του Έριχ Φρομ στηρίζουν το σκοπό του συγγραφέα που είναι η απόδειξη της έννοιας. Τέλος, με τα ρηματικά πρόσωπα που επιλέγει. Συγκεκριμένα με τη χρήση τρίτου ενικού προσώπου επιδιώκει την αντικειμενικότητα, κυρίως στους ορισμούς και στην εξήγηση της έννοιας, ενώ με την εναλλαγή του σε πρώτο πληθυντικό επιδιώκει την να εκφράσει την συλλογικότητα του προβλήματος.

Σκοπός του κειμένου 2 είναι να ευαισθητοποιήσει εμάς τους αναγνώστες παροτρύνοντάς μας «να ξεφύγουμε από την αλλοτρίωση μας», την προσωπική μας αλλοτρίωση, αφού αναφέρεται στην αλλοτρίωση από τον ίδιο τον εαυτό μας. Αρχικά, παραθέτει τον ορισμό της έννοιας της αλλοτρίωσης και απευθύνεται με ρητορικές ερωτήσεις στον αναγνώστη, ώστε να επικοινωνήσει μαζί του. Ουσιαστικά ρωτάει ευθέως τον αναγνώστη «μήπως κάνουμε κάτι λάθος;». Στη συνέχεια, με τη σημειωτική επιλογή των κεφαλαίων γραμμάτων, δίνει έμφαση στους τρόπους με τους οποίους προσπαθεί να πείσει τους αναγνώστες να ξεπεράσουν την αλλοτρίωση και να αυτοβελτιωθούν. (Ο ΗΛΙΟΣ, ΤΟ ΓΕΛΙΟ, ΤΟ ΚΛΑΜΑ, Η ΞΕΚΟΥΡΑΣΗ, ΜΙΑ ΒΟΛΤΑ). Αξιοσημείωτη είναι η γλωσσική επιλογή των εγκλίσεων των ρηματικών τύπων. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιεί οριστική στον ορισμό (αποξενώνεται, δεν τον αναγνωρίζει), υποτακτική για προτροπή (να θαυμάσετε, να γελάτε, να περάσετε καλά) και προστακτική για καθοδήγηση (μην ξεχνάτε). Μάλιστα η προστακτική «μην ξεχνάτε» επαναλαμβάνεται σε κάθε τρόπο διεκδίκησης της ευτυχίας που προτείνει. Τέλος, το ρηματικό πρόσωπο που κυριαρχεί είναι το β' πληθυντικό (μην ξεχνάτε, να θαυμάσετε), ως άμεση απεύθυνση στον αναγνώστη που πρέπει να πειστεί.

Η νοηματική σχέση των δύο κειμένων είναι εμφανής, καθώς και τα δύο αναφέρονται στη σύγχρονη αλλοτρίωση του ανθρώπου. Το πρώτο επισημαίνει, παρουσιάζει και κάνει κατανοητό το πρόβλημα και το κείμενο 2 επικεντρώνεται στην αλλοτρίωση του ανθρώπου από τον ίδιο τον εαυτό και προτείνει λύσεις αντιμετώπισης του, καλώντας τον άνθρωπο να στραφεί μέσα του, στη φύση και στο συνάνθρωπό του. Οπότε, θα μπορούσαμε να πούμε, ότι τα δύο κείμενα συνομιλούν συμπληρωματικά μεταξύ τους, αναφερόμενα στις σύγχρονες διαστάσεις και μορφές της αλλοτρίωσης και στους τρόπους με τους οποίους μπορεί αυτή να αντιμετωπιστεί.

B3 α) Στην τέταρτη παράγραφο του κειμένου 1 παρατηρούμε τη λέξη 'ΕΙΝΑΙ' γραμμένη με κεφαλαία γράμματα. Ο συγγραφέας θέλει να επισημάνει το ρόλο του ρήματος, να δώσει έμφαση και να επιτείνει τη σημαντικότητα του, ότι ο άνθρωπος ανήκει στη φύση. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ο άνθρωπος, είναι φύση. Ο επιτονισμός έλκει την προσοχή του αναγνώστη, τον προβληματίζει. Έτσι ανταποκρίνεται ο αναγνώστης με τη σειρά του στην υπενθύμιση του συγγραφέα και επικοινωνεί μαζί του σε έναν άτυπο διάλογο.

Κατά τον ίδιο τρόπο στο κείμενο 2 συνειδητοποιούμε ότι τα κεφαλαία γράμματα αφορούν όλους τους τρόπους αντιμετώπισης της αλλοτρίωσης που προτείνει ο συγγραφέας: Ο ΗΛΙΟΣ, ΤΟ ΓΕΛΙΟ, ΤΟ ΚΛΑΜΑ, Η ΞΕΚΟΥΡΑΣΗ, ΜΙΑ ΒΟΛΤΑ. Ο συγγραφέας παρουσιάζει ξεκάθαρα και απερίφραστα τους τρόπους, οι οποίοι πρέπει να τραβήξουν το βλέμμα του αναγνώστη και να εντυπωθούν στο μυαλό του ως συγκεκριμένες προτάσεις προκειμένου να αντιληφθεί τον ρόλο τους. Η σημειωτική επιλογή επιτρέπει στον συγγραφέα να οργανώσει με έναν ιδιαίτερο τρόπο το κείμενο του, τόσο μορφικά όσο και ως προς το περιεχόμενο, επισημαίνοντας τη σημαντικότητα του θέματος.

β) Η Λερναία Ύδρα είναι το μυθικό τέρας με τα πολλά κεφάλια, όπου όταν ο Ηρακλής του έκοβε ένα, φύτρωναν περισσότερα. Η αλλοτρίωση, ως άλλη Λερναία Ύδρα, φαίνεται να έχει πολλές μορφές και φαντάζει άθλος η αντιμετώπισή της. Στην εποχή μας, επικρατεί πολυπλοκότητα και συνθετότητα που προκαλεί σύγχυση και αποπροσανατολισμό στον άνθρωπο, ο οποίος ακολούθως χάνει τον εαυτό του εξαιτίας των "πολλών κεφαλιών του τέρατος". Αδήριτη ανάγκη, λοιπόν, είναι ο αποκεφαλισμός του τέρατος για την απελευθέρωση του ανθρώπου. (70 λέξεις)

Γ. Το ποιητικό υποκείμενο θέλει να ξεφύγει από το κατρακύλημα εξαιτίας των ανούσιων πράγματων της ζωής, που τον υποδουλώνουν, και να εξυψωθεί. Στην τρίτη στροφή εκφράζει απερίφραστα αυτή την επιθυμία του σε πρώτο ενικό πρόσωπο και σε ευθύ λόγο τονίζοντας την ανάγκη του για λυτρωμό. Αυτό από το οποίο θέλει να λυτρωθεί είναι ότι αναγκάζεται να προσποιείται: είναι παλιάτσος, αλλά θέλει να φαίνεται σαν τον Οθέλλο, φορώντας «αστείες προσωπίδες» (μεταφορά), επιλογή που παραδέχεται απευθυνόμενος στον εαυτό του σε δεύτερο ενικό πρόσωπο. Παρόλο που φοβάται το «φινάλε» αυτού του «κατρακυλήματος» - που αποτελεί και τον τίτλο - θέμα του ποιήματος - δεν κάνει τίποτα για να «γιατρέψει τέτοια επίφοβη πληγή». Αντιθέτως κατευθύνεται από ένα «Χάος - μαγνήτη» δηλώνοντας πως δεν θα σταματήσει αυτό το κατρακύλημα, αφού παραμένει «απειθάρχητος», να ζει πάντα στη Σκέψη του...

Αυτά τα «τιποτένια πραγματάκια της ζωής», όπως υποτιμητικά τα χαρακτηρίζει, είναι αυτά που αλλοτριώνουν το ποιητικό υποκείμενο και συνήθως αυτά που αλλοτριώνουν διαχρονικά όλους τους ανθρώπους. Τα πάθη, ο εγωισμός, ο ατομικισμός, η επιλογή του επιφανειακού και ανούσιου, η προτίμηση του υλισμού και ο παραγκωνισμός του μεγαλείου του ανθρώπου, η εξαθλίωσή του πίσω από πολλά και διαφορετικά προσώπια. Αναγκαιότητα, λοιπόν, αποτελεί η αποκάλυψη της αλήθειας, η πραγματική έκφραση του ανθρώπου που θα τον απελευθερώσει ώστε να ζήσει με αξιοπρέπεια το αγαθό της ζωής.

(218 λέξεις)

Δ.

Η ΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΑΝΘΡΩΠΟ

Κατά τον 21ο αιώνα, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ούτε η πρόοδος της επιστήμης, ούτε η εξέλιξη των τεχνών και ούτε βέβαια τα άλματα της τεχνολογίας. Ωστόσο ο άνθρωπος έφτασε στο σημείο να αμφιβάλλει για τον εαυτό του, το είναι του, καθώς το φαινόμενο της αλλοτρίωσης επεκτείνεται και εισχωρεί σε όλους τους τομείς της δραστηριότητας του ατόμου, στην ίδια τη φύση του ατόμου, αλλά και στις σχέσεις του με τους συνανθρώπους του. Αυτή μάλιστα είναι και η χειρότερη μορφή της σύγχρονης αλλοτρίωσης.

Ζητούμενο 1: συνοπτική παρουσίαση της αλλοτρίωσης των ανθρώπινων σχέσεων όπως αυτή αποδεικνύεται σήμερα από : την απομόνωση των ανθρώπων, τη μοναξιά, τα κάθε

λογής προσωπεία, τους εθισμούς, τα ψυχολογικά προβλήματα, την επιθετικότητα, την εχθρότητα και την καχυποψία απέναντι στους ανθρώπους, γενικότερα τα προβλήματα κοινωνικής παθολογίας (ρατσισμός, βία, εγκληματικότητα, ξενοφοβία)

Απόδειξη: είναι η χειρότερη μορφή αλλοτρίωσης, γιατί:

- **πληροφορίες κειμένων:**
 - επικρατεί ανταγωνισμός
 - οι άνθρωποι αισθάνονται ξένοι μέσα στον ίδιο τον ανθρώπινο κόσμο
 - αντιμετωπίζουν τους συνανθρώπους τους εχθρικά
 - αντιμετωπίζουν τους άλλους ως απειλή
- **επιχειρήματα δικά μου:**
 - ο άνθρωπος είναι κοινωνικό ον, άρα προορίζεται να ζει σε οργανωμένες κοινωνίες, οπότε με την αλλοτρίωση απειλείται η κοινωνική οργάνωση
 - απειλούνται οι θεσμοί της οικογένειας, της φιλίας, της πολιτικής
 - απειλούνται οι αρχές της δημοκρατίας (ιστιμία, ισονομία, ισότητα), άρα και το ιδανικό της δημοκρατίας
 - είναι απόδειξη έλλειψης πολιτισμού και κυρίως κοινωνικού πολιτισμού.
 - χάνονται αξίες και ιδανικά, όπως η αλληλεγγύη, η προσφορά, η συνεργασία, η ειλικρίνεια, η αγάπη, η ανθρωπιά.
 - αναπτύσσονται αρνητικά και κατώτερα συναισθήματα, όπως η εχθρικότητα, η ζήλια, το μίσος, η μισαλλοδοξία.
 - ο ορισμός του ανθρώπου δικαιώνεται μόνο σε συνάρτηση και σε εξέλιξη με άλλους ανθρώπους, μέσα από τη συλλογικότητα και όχι μεμονωμένα.

Ζητούμενο 2: τρόποι αντιμετώπισης της συγκεκριμένης μορφής αλλοτρίωσης, της αλλοτρίωσης των ανθρώπινων σχέσεων

❖ **άτομο**

- **πληροφορίες κειμένων**

Για να μπορεί ο άνθρωπος να επενδύσει συναισθηματικά στις ανθρώπινες σχέσεις και να αλληλεπιδράσει θετικά με τους άλλους είναι απαραίτητο να διεκδικήσει την ευτυχία μέσα από

 - την απόλαυση απλών πραγμάτων της ζωής (π.χ. να θαυμάσει τον ήλιο)
 - το γέλιο
 - την εξωτερική του πόνου, της θλίψης και του θυμού, την ειλικρινή επικοινωνία
 - την ξεκούρασηκαι κυρίως μέσα από την αφιέρωση χρόνου στους ανθρώπους που αγαπά
- **επιχειρήματα δικά μου**
 - κατανόηση και συνειδητοποίηση του προβλήματος
 - όξυνση κριτικής ικανότητας, ώστε να γίνονται ορθές επιλογές.
 - καλλιέργεια ήθους (αξίες και ιδανικά)

- περιορισμός μονοδιάστατου ανθρώπου, επένδυση στη φιλία και στις συντροφικές σχέσεις
- ανάδειξη ψυχικών προτερημάτων, με σκοπό την εσωτερική ελευθερία του ατόμου
- αναζήτηση της αλήθειας, κοινωνική συνείδηση

❖ **θεσμοί – φορείς - κοινωνία**

- ομαλή κοινωνικοποίηση
- αποφασιστικός ο ρόλος της οικογένειας και της ανθρωπιστικής εκπαίδευσης
- ανάδειξη της αλήθειας και της συλλογικότητας από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης
- εξασφάλιση της δημοκρατίας , της ελευθερίας και της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- συλλογικές δράσεις από την τοπική αυτοδιοίκηση (εθελοντικές δράσεις)
- εκσυγχρονισμός φορέων μέριμνας και πρόνοιας
- ουσιαστικός ο ρόλος των πνευματικών ανθρώπων για την ανάδειξη της τέχνης, με σκοπό τον εξευγενισμό των ανθρώπινων ψυχών
- η κοινωνία οφείλει να αναδεικνύει και να μην απαξιώνει τον έρωτα και την αγάπη.

Η απειλή της αλλοτρίωσης είναι φανερή στο σύγχρονο τρόπο ζωής. Η πιο απειλητική μορφή της είναι αυτή που διαβρώνει τις ανθρώπινες σχέσεις, γιατί κινδυνεύει ο άνθρωπος και η οργανωμένη κοινωνία. Προτεραιότητα όλων πρέπει να αποτελέσει τόσο η πρόληψη όσο και η αντιμετώπισή της, κάτι το οποίο μπορεί να επιτευχθεί όχι από τον καθένα μεμονωμένα, αλλά συλλογικά, αφού η έννοια του ανθρώπου δικαιώνεται μόνο όταν υπάρχουν συνάνθρωποι με τους οποίους συμπορεύεται με αλήθεια και ελευθερία.